

Ковин је насеље необичног имена, до данас необавијеног значења и порекла. Настало је давно, у праисторији, на оном малом завршетку дугачке геолошке греде коју мештани називају Град или Стари град. Прецизно, то је на 45 минута и 17 секунди источно од Гринвича, и 43 степена и 35 минута и 23 секунде северне географске дужине и 86,1 м надморске висине. На томе малом платоу, у чијем се подножју завршава канал Дунавац и где се улива део вода Црне баре, основано је насеље које је од праисторијских времена опстало до наших дана. Старо насеље је основано у време цветања неолитске, "старчевачке" културе, некако у VII миленијуму старе ере. О њему је мало података пошто су на томе простору обављена само скромна археолошка истраживања. Но, довољна да нам поуздано сведоче о времену његовог настанка и исто тако посведоче како је ово насеље било технолошки високо развијено и да се по производима камених и коштаних алатки и керамичких посуда његових становника није ни мало разликовало од суседних. По замирању старчевачког насеља, долази до оснивања нове насеобине, оснива се "винчанско" насеље на истом месту, у III миленијуму старе ере. Ни о њему нема пуно података сима да су и његови становници имали достојан технолошки ниво.

Стари град и остаци тврђаве, видјено са површине Дунавца

Удобност платоа "Града" је трајала и након III миленијума. Чим је употреба метала технолошки савладана на Близком истоку а потом стигла и у наше крајеве, Дунав је добио изузетну важност, постао најзначајнија саобраћајница Европе. Убрзо се ствара јака трговинска мрежа између карпатског и средњоевропског простора. Од Карпата, дуж малих река које теку према Дунаву, оснивају се бројна насеља а дунавске обале постају густо насељене, као никада раније и никада касније. На нашем "Граду" се

појављују нови становници а њихово присуство, и ту, и у зони савременог Ковина тако једноставно и лепо потврђују велике керамичке урне у које су остављани остаци спаљених покојника становништва бронзаног доба (XV-XI века старе ере). Близу два миленијума, у време бронзаног и гвозденог доба, наш "Град", смештен у непосредној близини дунавске обале, дели цветајућу судбину Велике реке. Али, у то време и мења своју основну физиономију. Претходно мирнодопско насеље око XVII века старе ере добија нови лик, претвара се у тврђаву. Насеље на "Граду" добија палисаду, постаје утврђење које штити своје становнике од упада непријатеља, пљачки, разарања. Од тада па све до 1604. године наше ере (дакле, око 3.500 година!) "Град" је био маркантна дунавска тврђава која је трајала, мало се мењала и током тако дугог раздобља променила бројне браниоце и господаре.

Историја је на ковински простор ступила сандалом римских легионара. Римско освајање десне дунавске обале условило је превентивну заштиту од напада на оближњи Маргум и Виминацијум, са банатске стране. Тако је настала и једна римска тврђава и на левој, банатској обали Данубијуса. Римљани су лако уочили и још лакше изабрали плато "Града" да ту, у III веку, саграде своју тврђаву. Нађене су римске опеке са жигом произвођача, чувене VII Клаудијеве легије а забележена су и три могућа имена ове тврђаве; Contra Margum, Castra Augusto Flavicusia (IV век) и Constantin (V век).

Бурна и немирна времена велике Сеобе Народа (III-V век) оставила су бројне трагове. Знамо да су овуда прошли, задржавали се, боравили, дуже или краће време бројна племена номада. Кроз овај простор протуњали су и Хуни и Атилини коњаници и Сармати и Гепиди и Готи и Херули...све до Словена, Срба, Турака, Рома, Мађара, Немаца, Румуна, Јевреја...

Остаци порушених средњовековних бедема ковинске тврђаве

Средњовековна историја Ковина је прилично оскудна и неистражена. Само су, ту и тамо, сачувани оскудни подаци, понеки делић или писани траг. А, први пут се његово име помиње 1153. године као Quewen, нешто позније за исто место је употребљена реч Kewy, још касније, од друге половине XVII века Кубин. 1894. године град се зове Темескубин, 1911. године Кевевара да би, коначно, 1919. године постао - Ковин.

Део римске украсне копче из археолошке збирке, IV век

Бројна дешавања у јужном делу Баната била су у тесној вези са ковинском тврђавом, са бастионом леве дунавске обале. Није утврђено ни ко је ни када саградио ковинску тврђаву, ону чији се јаки и порушени бедеми и данас виде у стрмо обрушену обали "Града". Али, писани подаци најлепше илуструју важност ове тврђаве, па и самога града. Набројаћемо само неке, значајне. Тако, мађарски краљ Ладислав 14. августа 1286. године датира један свој документ у Ковину. А близу сто година након тога забележено је и име заповедника ковинске тврђаве, Деметер, као и то да је црква у тврђави била посвећена Богородици и да је у тврђави до краја XIV века постојао францискански самостан. У простор Ковина од краја XIV века често су упадали Турци а након пада Смедерева 1456. године, читава банатска Kewi управна област је била уништена па су ковинску тврђаву запосели Турци. Након тога, већи део становника Ковина је побегао на дунавско острво Чепел (околина Будимпеште) где су основали своје насеље које је касније добило име Српски Ковин.

Забележено је још у историји да је тврђава 1478. године била у пошем стању јер доласком Турака и насеље и тврђава Ковин губе своју важност и значење. Остало је и забелешка да су овим простором 1604. године прохујале јединице мађарске царске војске које су том приликом и заузеле ковинску тврђаву. Занимљиво је да је тврђаву тада бранило само 800 турских војника. Од 1685. године Ковин припада Панчевачком санџаку. Ослобођење Ковина од Турака је дело грофа Мерсија који је силовитим нападом од Панчева прошао до Старе Паланке а након 1717. године Ковин је припојен панчевачком дистрикту. Занимљиво је да је 1727. године Ковин бројао само 35 дома. Насељавање Немаца почине 1772. године једним указом царице Марије Терезије. Румуни су се доселили касније.

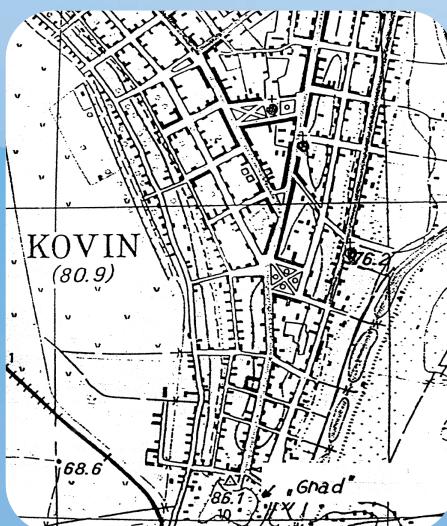
1891. године почeo је излазити први лист, 1865. године је прорадио телеграф а 1895. телефони...

Савремени Ковин је општинско место и вишенационални град са готово 14.000 становника. Има изузетно повољан географски положај (Београд - 48 км, Смедерево - 12 км). Дунав је на јужној страни, удаљен од града само 3 км. До Дунава је прокопан широки пловни канал Дунавац којим се стиже до подножја старога града. На источној страни је прелепа Делиблатска пешчара са великим динама песка, прекрасним цветним ливадама, шумама, про-планцима, природним резерватом у коме је пуно птица и разних ситних дивљих животиња. Укратко, Ковин има осим изванредне саобраћајне повољности и богате природне ресурсе; има воде, шуме, плодне оранице, вредне становнике. И у самом граду и у околним селима.

Данаšњи Ковин дели судбину Србије у транзицији. Индустријска производња је готово замрла а од успешних фирм послују Утва, производња пећурака "Delta Danube", West Pharmaceutical Kovin, Премил, производња хране за кућне љубимце, Пилана, Статик, Рудник (јединствена, подводна експлоатација угља).

У граду постоје Дом здравља и чувена Психијатријска болница. 4 цркве, католичка (1772), православна (1777-1780), румунска (1904) и све су проглашене споменицима културе као лепа и стилска архитектонска остварења. Четврта је православна и саграђена 2004. године. Постоје две средње школе, Гимназија и Пољoprivredna, три основне, једна предшколска установа.

Дом културе под својим кровом организује и негује истанчане уметничке изложбе (Галерија), аматерске и гостујуће позоришне представе, биоскоп, археолошку збирку. У граду постоји Библиотека са читаоницом, хотел, више приватних пансиона, кафана и кафића.

Савремени план града

A modern Kovin is a small multinational town (Serbs, Hungarians, Romans, Roms...) with apr. 14.000 inhabitants. It was founded in prehistoric times at the place Grad, today south periphery of town. On that plateau old settlements existed in the early neolithic period (VII milenia BC), late neolithic (IV milenia BC), Bronze and Iron Age (XVI- X century BC), Roman fortress (IV Century A.D.). A special status old Kovin got in the first half of XIV Century when the strong fortress was built. The remains of the walls of that fortress are visible nowdays at the small hill close to the end of chanel Dunavac with connects Kovin with the Danube. Position of that Mediaeval fortress is important through all several mediaeval centuries because it was barrier against different enemies who came to Banat over the Danube.

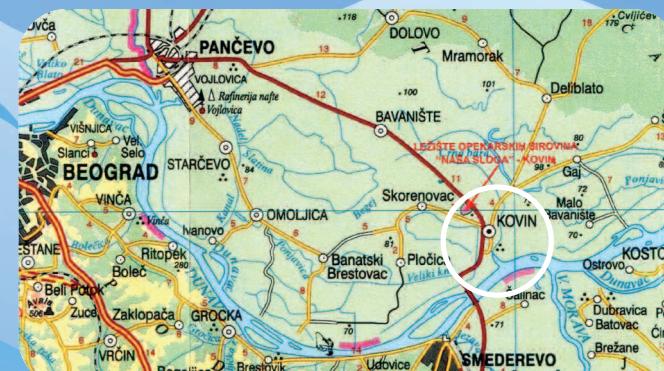
In the vicinity of Kovin there is vast Deliblato desert, an attractive natural hill send and nowadays protected area with nice woods, wild animals and many sorts of birds.

Three churches co-exist in Kovin; Roman Catholic (1772), Orthodox (1777/1780) and Romanian (1904) and all are proclaimed as a national heritage according to their architectural and style value.

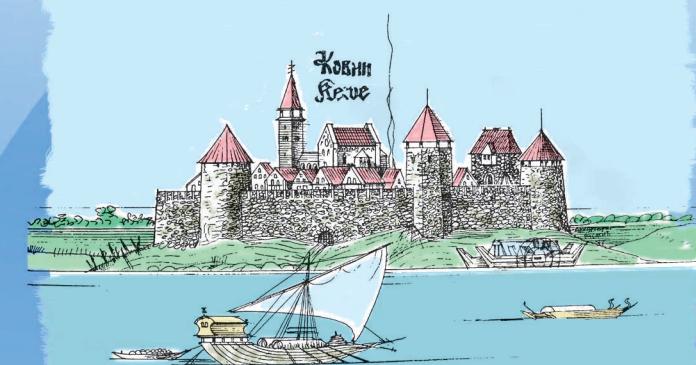
Kovin has Health Center and famous Psychiatric hospital. In centre of town is big Culture center where its citizens enjoy a theatre performance, concerts, movies, art exhibitions, archaeological collection... Also there are High school, Agricultural school, tree primary school and one nursery school.

There is no industrial factory in town and its surrounding so Kovins citizens breathe clear air, drink healthy water and live a comfortable provincial life.

Capital town, Belgrade is 48km away and Smederevo (other side of Danube) is only 12km.

За издавача: Дивна Кирилов, директор
Илустрација на првој страни: П. Ристић
Текст и фотографије: Димитрије Мадас

Наш Ковин

Ковин, 2020.